

CULTUREN

**Musea
in beweging**

betreft door de jaren heen

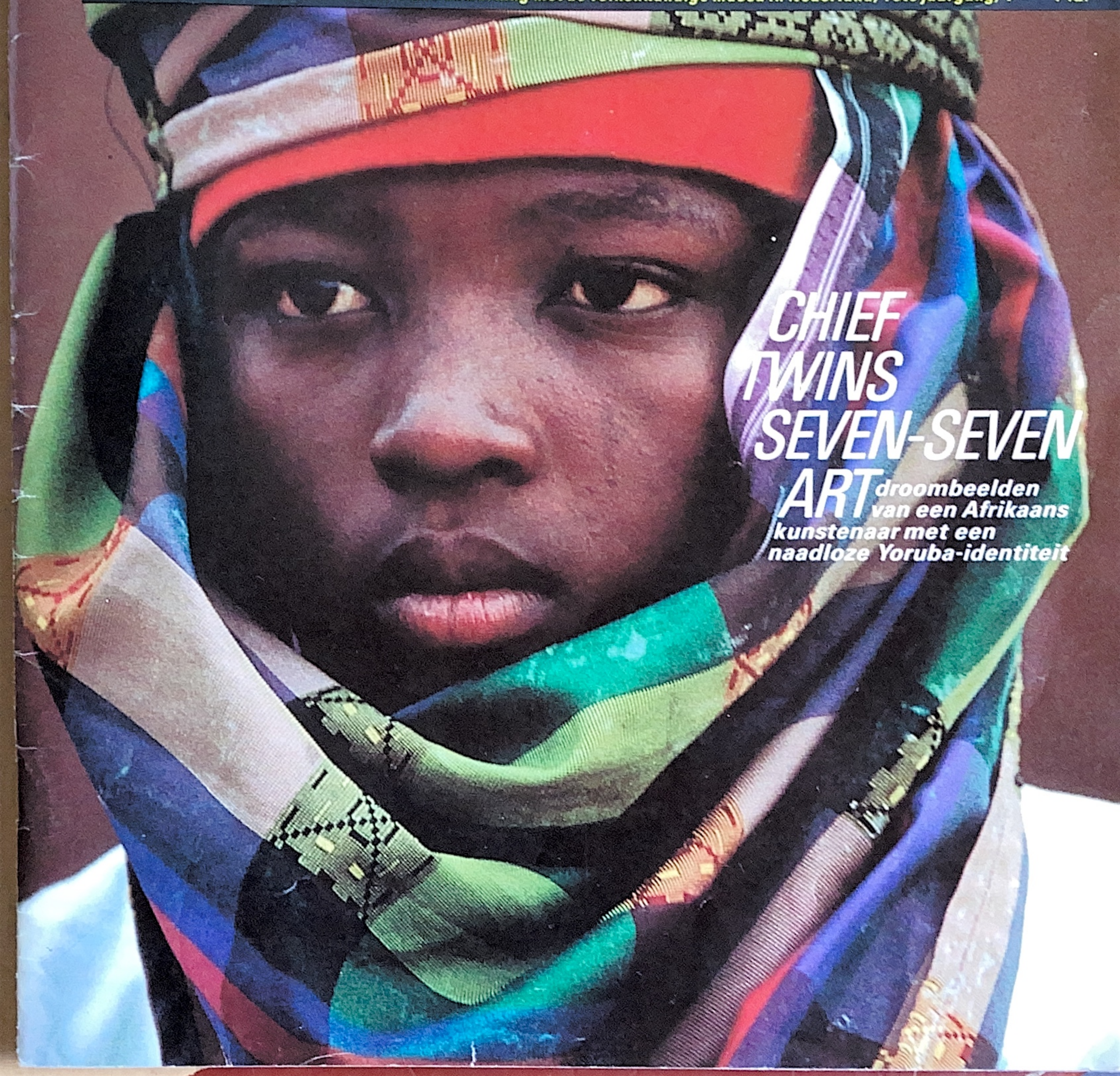
**Indiaanse
schilderkunst**

tentoonstelling in Rotterdam

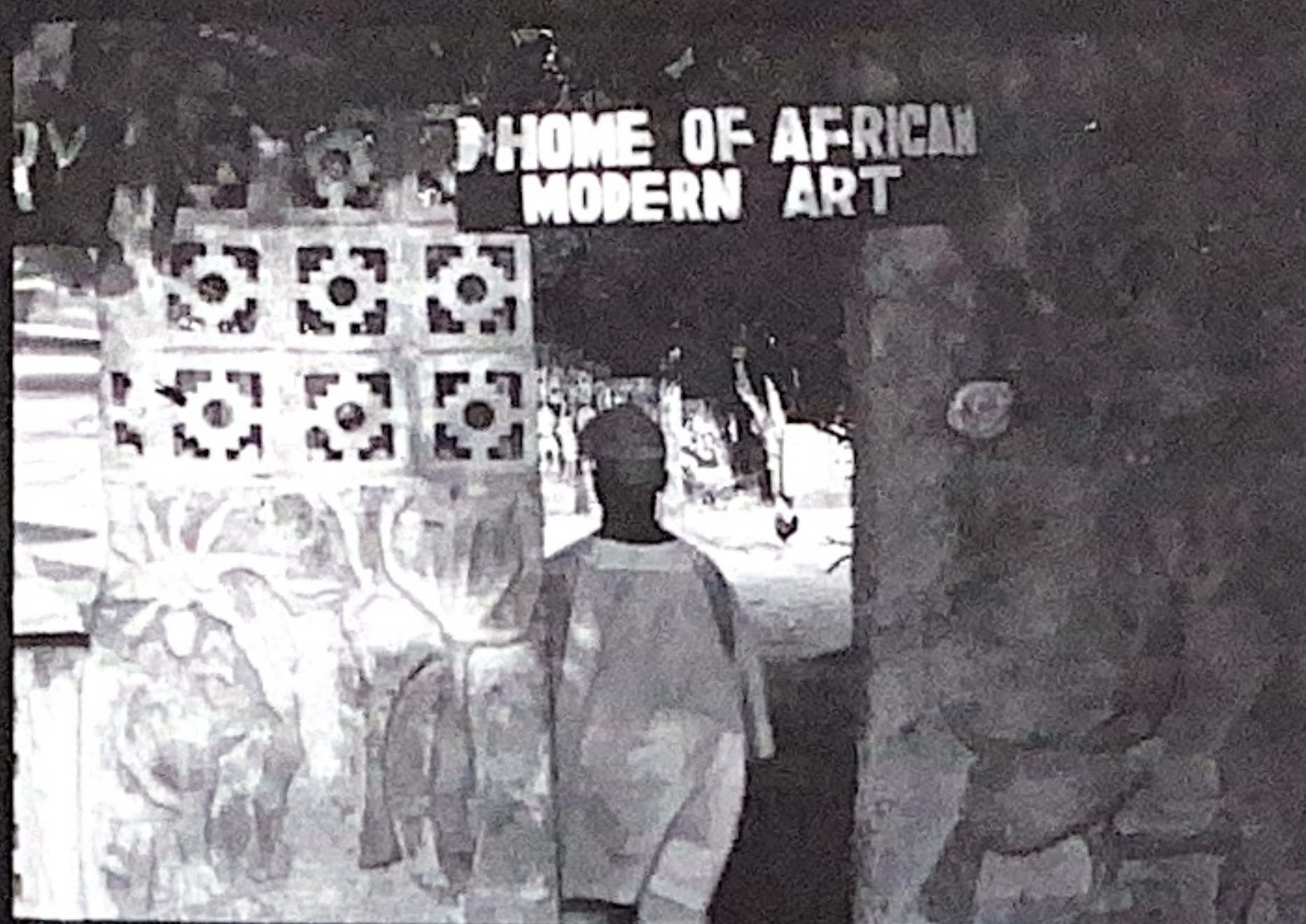
**Status
niet-westerse kunst**

wat zijn de beoordelingscriteria?

Een uitgave van Openbaar kunstbezit in samenwerking met de volkenkundige musea in Nederland, 1ste jaargang, 1 f 12,00

**CHIEF
TWINS
SEVEN-SEVEN
ART** *droombeelden
van een Afrikaans
kunstenaar met een
naadloze Yoruba-identiteit*

CHIEF TWINS SEVEN-SEVENS ART

(THE AMULUDUN OF ILOBU)
ART MANS GALLERY

KEKE ELEMU

BOX 68, TEL. 2389

CULTURAL CENTRE

EDÉ ROAD, OSOGBO.

INSTITUTE OF AFRICAN MODERN ART & MUSIC

Een aparte plaats binnen de kleine groep moderne Afrikaanse schilders van naam wordt ingenomen door de Nigeriaan Taiwo Olaniyi (1947), beter bekend als 'Twins Seven Seven'. Kort na zijn intrede in de wereld van de beeldende kunst, in 1964, heeft hij een opmerkelijke reputatie opgebouwd en die weten te behouden. Vaak wordt hij geïdentificeerd met de zogenoemde 'Oshogbo-school', een groep kunstenaars die in de jaren zestig in de Zuid-Nigeriaanse stad Oshogbo een renaissance van de Afrikaanse kunst inluidde. Naast zijn werk, dat een karakteristiek handschrift en een eigen mythologie vertoont, speelt de persoonlijkheid van Twins een belangrijke rol in zijn roem. Hij is een getalenteerd en veelzijdig man, die ook zijn sporen heeft verdiend op het gebied van de muziek, de film, de televisie en de politiek. Hoewel zijn schilderijen en etsen een internationaal publiek bereikt hebben, is de informatie over de achtergronden van werk en maker daar bij achtergebleven. Het is dan ook van groot belang dat Twins als eerste hedendaagse kunstenaar in Afrika een biografie heeft gevonden. Niemand zou dit beter kunnen zijn dan Ulli Beier. Beier die vanaf het eind van de jaren vijftig verbonden was aan het Extramural Department van de uni-

versiteit van Ibadan, heeft de aanzet gegeven tot diverse culturele centra in Nigeria. Hij stimuleerde bekende namen in de wereld van literatuur en theater. In Oshogbo organiseerde hij open ateliers waar getekend en geschilderd kon worden. Daar ontmoette hij Twins in 1964 en heeft diens ontwikkeling nauwkeurig gevolgd tot aan de dag van vandaag. Beier is noch antropoloog noch kunsthistoricus, maar heeft zoveel kennis en inzicht dat hij de lacune tussen de beide wetenschappen meer dan vult. Door langdurige interviews, afgenomen in 1985, heeft Beier zijn eigen kennis aangevuld met de vaak prachtige verhalen van Twins over zijn jeugd en loopbaan. Het manuscript van een omvangrijke monografie is zojuist voltooid. In Culturen wordt een gedeelte gepresenteerd waarin Beier ingaat op de vele, complexe factoren die het culturele wereldbeeld bepalen van Twins en van de Yoruba, de grootste bevolkingsgroep van Nigeria, waar Twins deel van uitmaakt. Het essay schetst het beeld van een kunstenaar die zeer Afrikaans is, maar toch een vanzelfsprekende plaats zou moeten innemen onder de opvallende individuele persoonlijkheden die de westerse moderne kunst hebben bepaald.

TWINS SEVEN-SEVEN: TWEELING – ABIKU – DADA

KEUZE VAN HET EIGEN LOT

De Yoruba geloven dat de mens uiteindelijk zelf verantwoordelijk is voor zijn lot.

Het lot van de mens is niet iets dat hem door harteloze goden van buitenaf wordt opgelegd; het lot is een hoedanigheid van het karakter van de mens. In overeenstemming met zijn karakter koos Twins niet één maar zeven verschillende rollen in zijn leven!

Twins als handelaar.

De eerste rol die Twins speelde was die van handelaar. Hij kwam in aanraking met de handel door zijn moeder, die met textiel en andere koopwaar een rondreis maakte langs vijf markten. Zij verkocht iedere dag haar waren in een andere stad en trok dan weer naar de volgende plaats. Na in een week vijf markten te hebben bezocht, kwam zij weer op haar uitgangspunt terug. In zijn schoolvakanties droeg Twins een grote mand met koopwaar van zijn moeder van de ene stad naar de andere. Twins heeft echter een te rijke fantasie en is te wispelturig van aard om van de handel zijn enige beroep te maken. Hij heeft de handel echter nooit opgegeven. "Handelen zit in mijn bloed", zegt hij. Toen hij twintig was reisde hij rond met geneesmiddelen. Aangekomen op de plaats van bestemming stapte hij uit zijn bestelwagen en begon te dansen om de aandacht van de mensen te krijgen en vervolgens maakte hij in gezongen teksten reclame voor zijn medicijnen. Later toen hij kunstschilder geworden was, verkocht hij in Lagos en Ibadan huis aan huis zijn eigen schilderijen. Tenslotte werd hij eigenaar van een succesvolle galerie in Oshogbo waar hij niet alleen zijn eigen schilderwerk maar ook de batiks van zijn vrouwen en het werk van diverse andere kunstenaars van Oshogbo verkocht. Twins heeft zijn inkomen weten aan te vullen door in Oshogbo grossier in cement te worden. Twins verdient met zijn schilderijen nu al een aantal jaren zoveel, dat hij zich niet meer met grote zakenprojecten hoeft bezig te houden. Maar hij zal nooit als hij een ander continent bezoekt de gelegenheid voorbij laten gaan om een of andere transactie af te sluiten. Toen hij in 1984 in Sydney was, kocht hij acht banden voor zijn grote Amerikaanse auto, nam de aankoop als persoonlijke bagage mee en

wist van Qantas Airways gedaan te krijgen dat ze hem geen overgewicht lieten betalen.

Twins, de danser.

In 1961 ging Twins van school om danser te worden in een Yoruba toneelgezelschap. In de jaren zestig was de manier waarop Twins danste zo origineel dat telkens als hij tussen een groep dansers naar voren kwam, de anderen met dansen ophielden. De dans van Twins was een ongewone combinatie van acrobatiek en vindingrijkheid en ontleende weinig aan de gangbare stijlen van de Nigeriaanse dans. Nu zegt Twins bij wijze van grap daarover: "Ik heb twintig jaar geleden breakdancing uitgevonden, alleen wist ik het toen nog niet". Het is inderdaad waar dat Twins, toen hij in de twintig was, zich al veel bewegingen van breakdancing had eigengemaakt, al was zijn manier van dansen niet zo hoekig maar vloeiender. Nadat Twins in 1982 door een auto-ongeluk zijn heup gebroken had en invalide werd, dachten velen dat het nu met zijn danscarrière afgelopen was; maar dat bleek een vergissing. Zo gauw hij met behulp van krukken recht op kon staan, ging hij weer het podium op en danste creatief en magnifiek – hoewel hij nauwelijks zijn benen kon bewegen.

Internationaal bekend schilder.

Twins Seven-Seven is internationaal het meest bekend als kunstschilder. Je zou kunnen zeggen dat hij "bij toeval" kunstenaar is geworden. Twins had nooit eerder blijk gegeven van enige belangstelling voor de schilderkunst, noch op school, noch in enig ander verband. In augustus 1964 leidde Georgina Beier een kunstenaarsatelier in de Mbari Mbayo Club in Oshogbo. Twins stapte daar op een goede dag binnen, gooide de penselen aan de kant, pakte een heel dun stokje en maakte in diepzwarte lijnen een tekening. Zijn eerste pentekening heette "De hond van de duivel". Al in dit eerste werk zijn alle typische kenmerken van zijn latere oeuvre zichtbaar. Twins hoefde geen stijl te ontwikkelen, geen voorstellingswereld te bouwen, hij hoefde zich niet van culturele invloeden te bevrijden in langdurige processen van zoeken en verwerpen. Twins schildert nu twintig jaar,

maar heeft in die periode nooit zijn stijl, onderwerpen of basistechnieken veranderd. Hij heeft slechts zijn oorspronkelijke visie ontwikkeld, zijn vaardigheden geperfectioneerd en het gebruik van een aantal andere materialen toegevoegd.

Europese kunstkenner zien Twins werk vaak als illustraties van Yoruba folklore, terwijl Nigeriaanse critici het afdoen met "primitief" of het een poging noemen om aan een Europese, exotische smaak te voldoen. Geen van deze opvattingen is gerechtvaardigd. Twins is geen illustrator. Hij schildert wat hij in zijn dromen ziet. Zijn beelden en mythologie hebben in feite slechts marginaal wat met de Yoruba traditie te maken. Twins noemt zijn werk "**werkelijksheidsdromen**". Ze zijn een verbeelding van de mythische voorstellingen uit de droomwereld van Twins. Twins schildert bijna in trance, in uitbarstingen van geconcentreerde creativiteit waarbij hij alle andere activiteiten staakt. De verplichtingen tegenover familie en de binding door politieke activiteiten maken het hem in de laatste jaren moeilijker om deze concentratie te vinden. Maar zijn grootste probleem met het schilderen is toch dat het een eenzame, weinig sociale bezigheid is. Twins heeft volgelingen en bewonderaars nodig. Daarom speelt hij in zijn leven de rol van bandleider met meer passie dan alle andere rollen.

Bandleider en componist.

Waarschijnlijk is Twins als musicus minder begaafd dan als schilder. Maar Twins heeft publiek nodig; hij heeft de behoefte om populair te zijn. In de taal van de Yoruba wordt een succesvol man **omoluwabi** genoemd. Een **omoluwabi** is een man "bekend bij tweehonderd mensen", hij is erkend; hij wordt in het openbaar geprezen en om hulp gevraagd. Hij heeft een stoet volgelingen die gebruik maken van zijn diensten en relaties om ooit, als zij de kans krijgen, een eigen carrière als omoluwabi te maken. Al in 1964 had Twins Seven-Seven volgelingen die zichzelf Five Five en Nine Nine noemden. Twins heeft deze bewonderaars altijd gesteund en geholpen, hoewel de meesten van hen hem meedogenloos uitbuiten. Twins' grootmoedigheid

was onbegrensd, omdat hij tot op zekere hoogte, deze lieden weer nodig had om zijn eigen ego te versterken. Voor zijn succes als schilder heeft Twins geen moeite hoeven te doen, het heeft hem daarentegen jaren gekost om een succesvol bandleider te worden. Bijna tien jaar lang heeft hij al het geld dat hij met zijn schilderwerk verdiende, besteed om zijn band in stand te houden en de platenproductie te financieren. "Ik was in die tijd geen zakenman – het enige wat ik wilde was mijn stem op de plaat horen." Pas sinds kort verdient Twins met zijn platen en muziek geld en heeft hij echt succes. Als componist is hij beïnvloed door de Afrorock van Fela Anikulapo Kuti. Zijn ware talent komt echter tot uiting in het "theater" van de uitvoering zelf. Twins is ongetwijfeld een groot entertainer, zijn eigen danspassen, zijn beeldschone, vaak magnifieke danseressen, zijn uitdossing en charisma trekken een enorm publiek. Al zeker tien jaar is het gebruik van elektronische muziekinstrumenten voor Twins een obsessie, zoals hij ook een liefhebber is van snelle auto's. Sinds kort is hij echter weer met akoestische muziek bezig waarbij hij gebruik maakt van het traditionele slagwerk, en de elektrische gitaar helemaal afweert.

Politieke ambities.

Twins ambitie om een meer dan levensgrote omoluwabi te zijn bracht hem niet alleen in aanraking met de wereld van de rockmuziek, maar ook met die van de politiek. De politiek was voor hem nog een mogelijkheid om zijn charisma te benutten, een leger volgelingen en bewonderaars te krijgen en zijn roem nog meer te verhogen. Politiek en rockmuziek zijn in Nigeria nauw verbonden. De muzikant wordt vaak als de stem van het volk gezien die de politici en zelfs het militaire bestuur bekritiseert. Politici maken bij hun politieke campagnes altijd gebruik van musici en Fela Anikulapo Kuti heeft zelfs geprobeerd een eigen politieke partij op te richten, nadat hij een burgerlijke ongehoorzaamheidscampagne tegen de militaire regering had geleid. Sinds de onafhankelijkheid werd het leven voor musici in Nigeria gevaarlijk. Op heel wat musici zijn vanuit de politiek aanslagen gepleegd. Twins is gewend om gevaarlijk te leven. Als Abiku heeft hij zijn hele kindertijd in de schaduw van de dood doorgebracht en eenmaal volwassen heeft hij nooit vermeden risico's te nemen.

The cash controller, 1982-1984

Teefoundef of Osoghbo, 1983

African mountain welling monkey and the lost jungle drum, 1984

Three days, old witch craft bird framed works in glasses, 1984

Beasts on spiritual drums, 1983

— Twins schildert bijna in trance, in uitbarstingen van geconcentreerde creativiteit. Hij noemt zijn werk dreams of reality, mythische voorstellingen uit een droomwereld. —

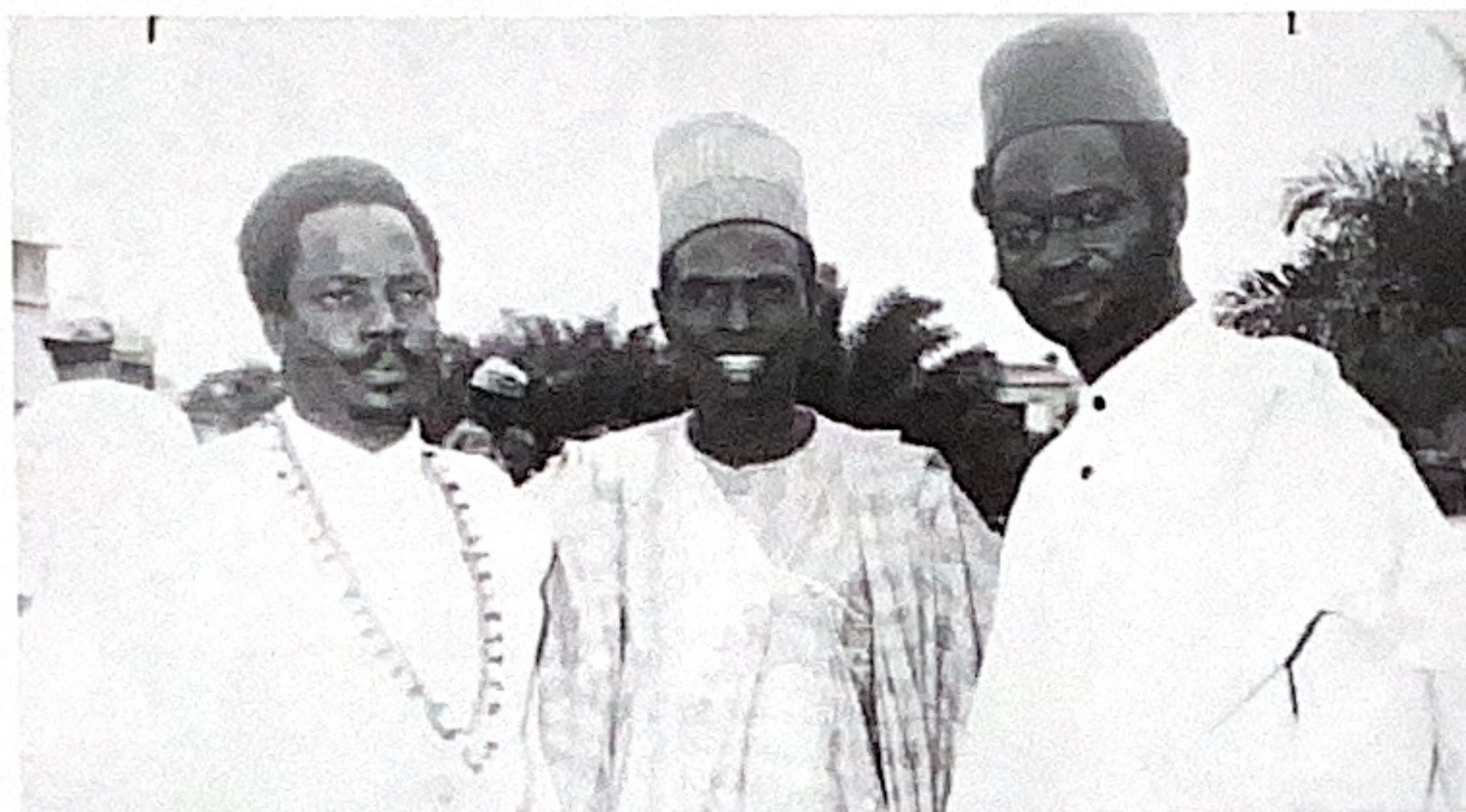
Hij stortte zich in de verkiezingen voor het gemeentebestuur van Oshogbo met de verkiezingsleuze: "Als ik deze jaren voor jullie heb kunnen dansen om jullie gelukkig te maken en te laten lachen, dan moet ik iemand zijn aan wie jullie je lot in het gemeentebestuur kunnen toevertrouwen".

Twins kwam niet echt met nieuwe ideeën – hoogstens retorisch – hij won de verkiezingen vanwege zijn charisma.

Hoewel hij weinig kon doen aan het plaatselijke bestuur in Oshogbo, werd hij door zijn verkiezingsoverwinning een aantrekkelijke figuur voor politici op het federale niveau. Diverse partijen probeerden hem voor zich te winnen. Eerst raakte hij betrokken bij de NAP, later bij de NPN. Het is voor hem wellicht een geluk geweest dat zijn ongeluk een einde maakte aan zijn politieke carrière, anders zou hij de val het

Shagaribewind misschien niet hebben overleefd.

Met zijn niet kapot te krijgen optimisme ziet Twins zijn auto-ongeluk waardoor hij de rest van zijn leven invalide werd, als een goddelijke ingreep. "Misschien wilde godzelf mij weer met beide benen op de grond brengen om mij te dwingen terug te keren naar de dingen die in mijn leven werkelijk van belang zijn".

PAUL FABER

Twins op politieke conferentie, 1971

EEN NAADLOZE YORUBA IDENTITEIT

Als wij kijken naar Twins complexe persoonlijkheid, de omstandigheden waaronder hij werd geboren en de verschillende identiteiten die hij aannam, moeten wij ons verbaasd afvragen waarom hij niet een totaal verwarde en gespleten persoonlijkheid is. Maar voor Twins "is de kern nog steeds intact", zijn opvatting van de wereld is flexibel genoeg om al die verschillende ideeën te bevatten die de meesten onder ons voor onverenigbaar houden. Hoe is zoiets mogelijk? Waarschijnlijk is het zo dat Twins' houding tegenover het leven en zijn conceptie van de wereld nog steeds heel traditioneel zijn. Het Yoruba volk heeft altijd in een almachtige, alwetende schepper geloofd, maar gelooft tegelijkertijd in het bestaan van een ongelimiteerd aantal goddelijke wezens, orisha genaamd. De orisha is niet zoals een katholieke heilige, een middelaar tussen mens en god. De orisha is een deel, een aspect van god. De Yoruba gebruiken het beeld van een bijenzwerm. Wij kunnen de zwerm zien als één geheel of als de som van de individuele bijen. De Yoruba erkennen het feit dat menselijke wezens verschillende persoonlijkheden hebben, daarom stemmen verschillende individuen met verschillende aspecten van het goddelijke wezen overeen. Ieder mens moet de orisha vereren die bij zijn persoonlijkheid past. Dit houdt een grote

tolerantie in tegenover andere geloofsovertuigingen. Zowel de christelijke als mohammedaanse god werden in eerste instantie als andere orisha verwelkomd, als nieuw ontdekte facetten van god. Het gebod "Gij zult geen andere goden hebben dan mij alleen" heeft binnen de Yoruba context geen enkele betekenis. De tolerantie die de Yoruba tegenover andere goden betonen, hebben zij ook ten aanzien van andere culturen en andere volken.

Een opmerkelijke eigenschap die de Yoruba van oudsher hebben bezeten, is hun vermogen om nieuwe ideeën op te nemen en deze in hun eigen wereldbeeld te integreren. Zij zoeken liever naar de versmelting van bestaande en nieuwe ideeën dan dat zij door directe confrontatie van die ideeën de problemen zouden willen oplossen. Deze Yoruba eigenschap is zonder twijfel kenmerkend voor Twins Seven-Seven. Tussen hem en de westerse wereld bestaat al twintig jaar een intensieve wisselwerking, zonder dat hij daardoor cynisch of sceptisch is geworden. Hij ziet de wereld als een netwerk van geestelijke krachten waarmee hij moet leren leven. Hoewel zijn hectische manier van leven weinig overeenkomt met het geordende bestaan van een traditionele Yoruba, volgt Twins nog steeds wel dezelfde methoden om de wereld te inter-

preteren; hij besteedt veel tijd en energie aan zijn relatie met de geestenwereld, hij beschouwt iedere gebeurtenis in zijn leven als zinvol, iedere tegenslag, zelfs een ramp, interpreteert hij als een "zegen". Hoewel hij werd voorbestemd met identiteiten waaraan hij niet kon ontkomen, heeft hij de kracht en de kans gekregen om zijn lot te manipuleren. Voor buitenstaanders die alles van uit een etnocentrisch standpunt bekijken, lijkt Twins misschien een man vol innerlijke tegenspraak. Voor sommigen is zijn karakter zo onbegrijpelijk dat zij hem voor een charlatan houden. Maar Twins' dagboeken en de serie autobiografische interviews die hij kort geleden heeft gegeven laten een man zien die in eenheid met zichzelf leeft. In zijn interviews onthult hij al zijn beweegredenen. Met een opvallende eerlijkheid laat hij alles zien, ook de feiten die voor hem nadelig zijn.

Twins lijkt een overlevende uit een ander tijdperk: een mens met een naadloze persoonlijkheid, een man met een grenzeloze energie, een verslindende levenshonger en een niet te schokken optimisme: voor hem lijkt niets onmogelijk.

ULLI BEIER

vertaling Joke van Hinsbergh